

Motverka exploatering av utsatta människor som befinner sig i Stockholms stad

Skrivelse av Rashid Mohammed (V)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen av Rashid Mohammed (V) framförs att de insatser som staden bedriver i form av ingångna avtal om idéburna-offentliga partnerskap (IOP) inte är tillräckliga för att motverka exploatering av utsatta människor som befinner sig i Stockholms stad. Staden bör därför, enligt skrivelsen, inleda ett samarbete med fackföreningar för att informera om rättigheter för att minska risken för utnyttjande genom prostitution och arbetskraftsexploatering. Därtill påtalas behovet av att staden får en uppdaterad lägesbild av livsvillkoren samt humanitära insatser för värdiga boendeformer genom att staden tillhandahåller campingplatser.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att det arbete som socialförvaltningens EU-team och befintliga IOP-avtal med civila samhället bedriver motverkar exploatering av utsatta människor som befinner sig i Stockholms stad.

Mina synpunkter

Rashid Mohammed (V) föreslår i sin skrivelse till kommunstyrelsen att kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder snarast återkommer med en uppdatering av läget i staden om de ökade risker för exploatering som den nationella slutrapporten belyser och vilka åtgärder staden ämnar vidta samt att kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder återkommer med förslag till humanitära insatser för att bereda målgruppen värdiga boendeformer.

Skrivelsen hänvisar till en rapport som länsstyrelsen Stockholm presenterade inom ramen för sitt nationella samordningsuppdrag avseende utsatta EU/EES-medborgare som saknar uppehållsrätt i Sverige. Där konstateras att utsatta EU-medborgare riskerar att utnyttjas och hamna i bland annat prostitution och arbetskraftsexploatering.

I Stockholm ska ingen behöva riskera att utsättas för människohandel eller utnyttjas för prostitution, som arbetskraft eller för andra syften. Staden bedriver ett uppsökande arbete gentemot utsatta EU-medborgare genom socialförvaltningens EU-team, som har en bra bild över situationen för målgruppen.

Personer som behöver stöd kan länkas vidare, exempelvis till MIKA-mottagningen som bedriver ett aktivt uppsökande arbete såväl i gatumiljö som på internet. Socialförvaltningens regionkoordinatorer mot människohandel besitter också viktig kompetens som kan användas som stöd i enskilda ärenden.

I skrivelsen föreslås också att staden inleder ett samarbete med fackföreningar för att informera om rättigheter vid risk för arbetskraftsexploatering. EU-teamet tillhandahåller allmän samhällsinformation, och staden ger också stöd till Stadsmissionens verksamhet Crossroads som bland annat tillhandahåller information om hur den svenska arbetsmarknaden fungerar. Crossroads samarbetar med bland annat Fackligt center för papperslösa.

Staden bedriver också en nära samverkan med polisen i tillsynen av krognäringen, där det tyvärr finns problem med oseriösa aktörer som anlitar svart arbetskraft. Arbetsmiljöverket och andra statliga myndigheter är i färd med att öka tillsynen av arbetsplatser för att förhindra exploatering på arbetsplatser. Jag hoppas staden kan utveckla samverkan med statliga myndigheter för att motverka förekomsten av utnyttjad arbetskraft inom välfärden och de områden som faller under socialtjänstens tillsynsansvar.

När det sedan gäller frågan om att inrätta boendeformer såsom campingplatser eller liknande, så får jag hänvisa till mitt svar på Vänsterpartiets motion om utsatta EU-medborgares situation, daterad 26 september 2019, där ett liknande krav framförs. Jag konstaterar där bland annat att det stöd och de verksamheter staden tillhandahåller, såsom EU-teamet och samverkan med civilsamhället kring dagverksamheter och natthärbärgen, har funnits ett antal år och utgör beprövade metoder för att möta utsatta EU-medborgare och ge dem akut bistånd och information. Jag konstaterar vidare att förslaget skulle innebära ett radikalt avsteg från grunderna i svensk bostadspolitik, som syftar till universella boendelösningar med god standard för alla.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelsen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 14 april 2021

JAN JÖNSSON

Bilaga

Skrivelse till kommunstyrelsen – Motverka exploatering av utsatta människor som befinner sig i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed och Sara Stenudd (båda V) med hänvisning till enligt följande.

Vi tackar för svaret med redogörelse för stadens insatser och delar socialborgarrådets uppfattning att ingen i staden ska behöva riskera att utsättas för människohandel eller utnyttjas för prostitution, som arbetskraft eller för andra syften. Dock är trafficking och arbetskraftsexploatering ett allvarligt och växande samhällsproblem som enligt Frälsningsarméns rapport om arbete mot människohandel har fortsatt att öka under 2020. Vi menar därför att Stockholms stads insatser mot arbetskraftsexploatering har stora brister.

En ojämlik arbetsmarknad innebär enligt Petra Herzfeld Olssons forskning ”Ojämlik konkurrens för arbetskraft i Sverige” flera risker – att arbetstagare som kräver bra lön konkurreras ut av dem som måste acceptera sämre lön och att seriösa företag konkurreras ut av mindre seriösa, som väljer att utnyttja arbetsmigranternas utsatthet. Vissa specifika yrkesgrupper står i centrum för denna forskning, exempelvis thailändska bärplockare, indiska IT-ingenjörer och polska byggnadsarbetare.

Stockholm växer mer än någonsin och den snabba utvecklingen kräver tillgång till arbetskraft, vilket är bra men det finns risker för arbetskraftsexploatering och speciellt EU-medborgare utsätts för människohandel eller utnyttjas för prostitution. Det är bra att Crossroads samarbetar med Fackligt center för papperslösa, men vi kan inte i huvudsak förlita oss på ideella organisationer. Staden behöver göra mera, kanske genom EU-teamets uppsökande verksamhet eller på annat sätt, för att genom samarbete med fackföreningar nå flera EU-medborgare med information om rättigheter vid risk för arbetskraftsexploatering.

Vi vill slutligen framhålla att behovet kvarstår av en uppdaterad lägesbild av livsvillkoren samt ökade humanitära insatser för värdiga boendeformer genom att staden exempelvis tillhandahåller campingplatser.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Vänsterpartiets särskilda uttalande i kommunstyrelsen.

Remissammanställning

Ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen av Rashid Mohammed (V) framförs att de insatser som staden bedriver i form av ingångna IOP-avtal inte är tillräckliga för att motverka exploatering av utsatta människor som befinner sig i Stockholms stad. Staden bör därför, enligt skrivelsen, inleda ett samarbete med fackföreningar för att informera om rättigheter för att minska risken för utnyttjande genom prostitution och arbetskraftsexploatering. Därtill påtalas behovet av att staden får en uppdaterad lägesbild av livsvillkoren samt humanitära insatser för värdiga boendeformer genom att staden tillhandahåller campingplatser.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 juli 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen och förvaltningens EU-team arbetar med att nå utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare, som befinner sig i hemlöshet eller annan utsatt situation och är i behov av ett utökat stöd. Arbetet bedrivs i stor utsträckning i offentliga miljöer såsom tunnelbaneuppgångar, parker och boplatser. Det uppsökande arbetet ger en bild av hur livsvillkoren ser ut för målgrupperna samt en möjlighet att lämna samhällsinformation. De insatser som staden gör inom ramen för ingångna IOP-avtal tillsammans med civilsamhället och de idéburna organisationerna i form av uppsökande verksamhet, logi, rådgivning, basbehovsverksamhet, stöd, arbetsutbildning, vägledning och samhällsinformation bidrar också till minskad utsatthet. Det är genom de breda arbetssätten och nära dialogerna med personerna som befinner sig i Stockholm stad som exploatering i form av bland annat prostitution kan motverkas. Prioriterade målgrupper i stadens uppsökande arbete är kvinnor och barn. Det ovan sagda innebär att det arbete som bedrivs på socialförvaltningen, förvaltningens EU-team och ingångna IOP-avtal bidrar till att ge en aktuell bild av livsvillkoren och lika viktigt, insatser för att minska utsatthet ur flera aspekter.

Förslaget om att upprätta legala campingplatser är inte förenligt med de principer som gäller på bostadsmarknaden. Sociala kategoribostäder av nämnda slag kan bidra till en ökad utsatthet och segregationen i Stockholms stad skulle ta sig nya uttryck. Dessutom saknas rättsliga förutsättningar att inrätta legala campingplatser.

Stadens arbete med att minska EU-medborgares utsatthet bidrar till målet 1.4 *I Stockholm får människor i behov av stöd och insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.*